

Eigen koers ... hoe durven ze!!

De anciënniteit van de Kunstacademie maakt dat de wortels van Avans 200 in 's-Hertogenbosch liggen.

De in 1987 gevormde Hogeschool 's-Hertogenbosch was de eerste Hogeschool die het begrip 'ruzie na de fusie' met volle overtuiging in praktijk bracht. De ruzie leidde tot een veelbelovend organisatieconcept. Maar één voorwaarde voor het welslagen daarvan moest hoe dan ook vervuld worden: nieuwe huisvesting en de hele Hogeschool onder één dak. Omdat de bekostiging van de huisvesting nog niet gedecentraliseerd was, was toestemming van OC&W nodig en daar moest ook het geld vandaan komen. Maar voordat het zover zou kunnen komen dienden de prognoses van toekomstige studentenaantallen, die de Hogeschool moest opstellen, de goedkeuring van het ministerie te krijgen.

De hogeschoolprognose die een doorgroei naar ruim 4.000 studenten liet zien, werd door OC&W als volstrekt ongeloofwaardig van tafel geveegd.

De prognose die OC&W ten tijde van de fusie(1987) hanteerde voorspelde voor 's-Hertogenbosch een groei tot maximaal 3.000 studenten in 1990 en daarna dalend tot 2.500 bij de eeuwwisseling. In 1990 stelde het ministerie de eigen prognose bij tot maximaal 4.000 studenten in 1995 en daarna dalend tot 3.700 in 2005. Na veelvuldig ambtelijk overleg werd overeenstemming bereikt over een prognose van maximaal 3.850 studenten als basis voor de nieuwbouwplannen.

Maar nu het geld nog ...! Dat bleek vervolgens niet beschikbaar te zullen komen of hooguit pas na vele jaren wachten. Dat was voor het Bossche hogeschoolbestuur niet aanvaardbaar en het besloot opdracht te verstrekken voor de verdere planontwikkeling. Toen 'Den Haag' daarvan lucht kreeg, herleefde daar kennelijk de regeertucht van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden tegenover Staats-Brabant als Generaliteitsland. Prompt ontving het bestuur van de Bossche Hogeschool een brief van het ministerie waarin kenbaar werd gemaakt dat de Bossche Hogeschool "een eigen koers is gaan varen". Met de toevoeging dat men niet op investeringsmiddelen uit Den Haag hoefde te rekenen.

De Haagse interventie heeft het hogeschoolbestuur niet van haar plannen afgebracht, maar de druk op de organisatie was wel duidelijk verhoogd: we gingen "op eigen risico" bouwen.

Anno 2012 kunnen we stellen dat de "eigen koers" zich heeft uitbetaald. En prognoses leiden toch een merkwaardig bestaan!

Streng maar rechtvaardig

Er zijn van die dagen dat het alledaagse werk op verrassende wijze doorbroken wordt.

9 februari 1994 was zo'n dag.

Het prachtige jubileumboek ter gelegenheid van het eerste lustrum van Hogeschool 's-Hertogenbosch was gereed. Het boek beschrijft uitvoerig de wordingsgeschiedenis van de Hogeschool en met name het ontstaan en de ontwikkeling van de kunstacademie.

Kees Tetteroo, voorzitter van het College van Bestuur, vond het gezien de historische relatie van het Huis van Oranje met de kunstacademie passend om twee exemplaren aan Hare Majesteit aan te bieden. Keurig verpakt gingen de boeken per post naar Beatrix.

Indachtig de vele geschenken die de koningin ontvangt, hadden we niet echt op een antwoord gerekend. Maar op die 9^e februari kwam Cees opgewonden mijn kamer binnengestormd met een brief in de hand. Toon, moet je horen, dit is toch Bea ten voeten uit!

Een vriendelijke dankbrief van de "Hoofdarchivist van de Dienst van het Koninklijk Huis". Maar met een factuur erbij!

Wat was het geval?

Citaat uit de brief:

“ In verband met de rechten die aan het gebruik van aan het Huisarchief behorende afbeeldingen zijn verbonden moge ik U verzoeken om vanwege de op blz. 27 afgebeelde tekening van de voormalige Académie Royale volgens bijgaande nota een bedrag van f 25,- te willen overmaken.”

En dan te bedenken dat de tekening in kwestie in 1840 door de burgemeester van 's-Hertogenbosch aan koning Willem II was geschonken. Heet zo iets niet 'je bezittingen te gelde maken'?

We hebben er hartelijk om gelachen en nadien met gepaste pijn in het hart de nota voldaan.

What if ...?

Een jubileum impliceert ook “terugkijken”. Zonder te vervallen in het cliché dat het leven van toevalligheden aan elkaar hangt, durf ik de stelling aan dat het ook heel anders had kunnen lopen. Dat er nu geen Avans zou bestaan, of dat Avans niet de constellatie zou zijn geworden die het nu is. In elk geval één beslismoment is objectief aanwijsbaar, hoewel niet algemeen bekend, dat tot een andere toekomst zouden hebben geleid. Of tot géén toekomst. Voor de draad ermee dan!

Hogeschool 's-Hertogenbosch zat in 1996 goed en wel onder één dak, toen het strategisch denken over de toekomst van de hogeschool de vragen opriep: welk toekomstig onderwijsaanbod moet er in 's-Hertogenbosch zijn en hoe kan de bedrijfseconomische continuïteit worden gewaarborgd. En kan het gewenste worden bereikt door zelfstandig te blijven of moeten we juist samenwerking zoeken. Zelfstandig verder gaan zou betekenen een bestaan als niche-speler à la Van Lanschot in de bankwereld. De conclusie van alle overwegingen was dat het beperkte portfolio van opleidingen onvoldoende basis vormde om als niche-speler te excelleren en daarmee het voortbestaan veilig te stellen. Samenwerken dus. Maar wat voor samenwerking: een volledige fusie of een tussenvorm in een lossere samenwerkingsverband? En met wie? Veel keus is er niet in het Brabantse: Fontys of in westelijke richting. Arnhem zou ook kunnen, maar dan gaan we de grote sloot over en dat is toch een horde.

Externe consultants zouden het denkwerk vervolmaken en argumenten aandragen. Er kwam een concept-advies, gebouwd op twee stellingen. De marge (zeg maar bruto winst) van het Gamma-profiel was groter dan die van het Praktikum-profiel, zo was stelling 1. De kwantitatieve verhouding (de mix) tussen het Gamma-profiel en het Praktikum-profiel speelde een cruciale rol, aldus stelling 2. De combinatie van die twee stellingen leidde tot een eenduidige conclusie, wees duidelijk in een bepaalde richting. En daarmee leek de zoektocht naar de juiste bruid al voltooid voordat deze had kunnen beginnen.

Het toeval wilde dat het College van Bestuur, onder andere door de financiële druk van de nieuwe huisvesting, al enkele jaren eerder had besloten dat er analyses gemaakt moesten worden van de kostenstructuren van alle opleidingen; zowel van het G-profiel als ook van het P-profiel. Hogeschool 's-Hertogenbosch was daarmee een voorloper. De over meer jaren gemaakte en zeer gedetailleerde analyses van de kosten-opbrengsten verhouding van elk der opleidingen lieten echter een zeer divers beeld zien. Het was niet wat het leek. Het was niet wat men dacht dat het was. En het was in elk geval niet wat de externe consultant beweerde dat het zou zijn. Het eigen cijfermateriaal van de hogeschool haalde de validiteit van de twee genoemde stellingen en de onderbouwing daarvan volledig onderuit. En daarmee ook de inhoud en de richting van het advies.

Dinsdag 14 januari 1997 werd daarmee een cruciale dag in het bestaan van de hogeschool. Opwinding in de bestuurskamer, de koppen bij elkaar gestoken, geen paniek, het hoofd koel houden. De lucht was zwaar! Het College van Bestuur stond voor een moeilijke afweging. Durfde het te vertrouwen op de eigen cijfers en analyses? Kon het de externe adviseur uitdagen om tot een betere onderbouwing te komen? En zou het College van Bestuur het Stichtingsbestuur kunnen overtuigen?

Het college besloot voor het eigen gelijk te gaan. De consultant mocht het tegendeel aantonen. Die bewijzen bleven uit

Of dit tot een andere bruid geleid heeft, dan anders het geval zou zijn geweest? Wie zal het zeggen?